

Ludwik Bernacki

Autor wiersza : "Na odjazd Niemcewicza"

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 9/1/4, 291

1910

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

starają się pohamować ogarniającą ich namiętność do królowej, tak jeden jak i drugi starają się królowę zgubić przed powrotem króla, a oczerniają ją, nim się para królewska zobaczyła; analogiczne są niebezpieczne przygody na morzu i litość wykonawcy wyroku; przybyły do tego nowe szczegóły, a mianowicie list królowej, przedstawiający istotny stan rzeczy, dalej fakt, że królowa sama w pątnicznych szatach przybywa do króla, oraz zakończenie, w którym Almiren ułaskawiony żeni się z Ireną; koniec typowy dla teatru hiszpańskiego, stosownie do wymagania, jak mówi Grillparzer — „*Auf jeden Topf ein Deckel*“.

Nie znając sztuki, która była bezpośrednim wzorem dla naszego scenarjusza, mogę tylko hypotetycznie zagadnienie rozwiązać. Scenarjusz wydaje się być włoskiego pochodzenia, jak na to wskazuje w sztuce choćby tylko nazwa błazna, Petrolin. Nie trzeba jednak koniecznie przypuszczać działania bezpośredniego trupy włoskiej; dopatrywać należy się może raczej wpływów repertoaru teatru wiedeńskiego.

Królowa Eleonora, małżonka Michała Wiśniowieckiego, była jak wiadomo siostrą cesarza Leopolda I, znaną zaś jest rzeczą, jak olbrzymi był wpływ Hiszpanii w czasie panowania tego monarchy, kiedy we Wiedniu nawet dawano przedstawienia w języku hiszpańskim¹⁾. Równie wielkiem powodzeniem musiały się cieszyć przeróbki utworów hiszpańskich; może więc i nasz scenarjusz komedii, wziętej z języka hiszpańskiego, jest refleksem tych upodobań w hiszpańskim dramacie. Można przypuszczać, że dokumenty czy wzmianki jakiegokolwiek w pamiętnikach wykryją i ten drobny szczegół, jak wiele innych niejasnych kwestyi, dotyczących pochodzenia różnych utworów dramatycznych.

Lwów.

Adam Fischer.

Autor wiersza: Na odjazd Niemcewicza.

W pierwszym zeszycie „Pamiętnika literackiego“ b. r. (s. 110—113) ogłosił Al. Kraushar wiersz p. t. Na odjazd Juliana Niemcewicza do Ameryki (Rok 1805), domyślając się, że autorem jego jest Kajetan Koźmian. Po okazaniu się z. I Pamiętnika sprawdziłem, że wiersz był drukowany i że autorem jego jest Cypryan Godebski²⁾, co niniejszem podaję do wiadomości, prostując przeoczenie Al. Kraushara i moje.

Lwów.

Ludwik Bernacki.

¹⁾ Farinelli A., Spanien und die spanische Litteratur im Lichte der deutschen Kritik und Poesie. Ztschr. f. vgl. Litteratgesch. N. F. B. V (1892), s. 192 i n.

²⁾ Por. Godebski Cypryan, Dzieła wierszem i prozą, po śmierci autora zebrane po większej części drukiem nieogłoszone. Część II, w Warszawie, 1821, s. 383—387.